Eğlenceli Tarih 161

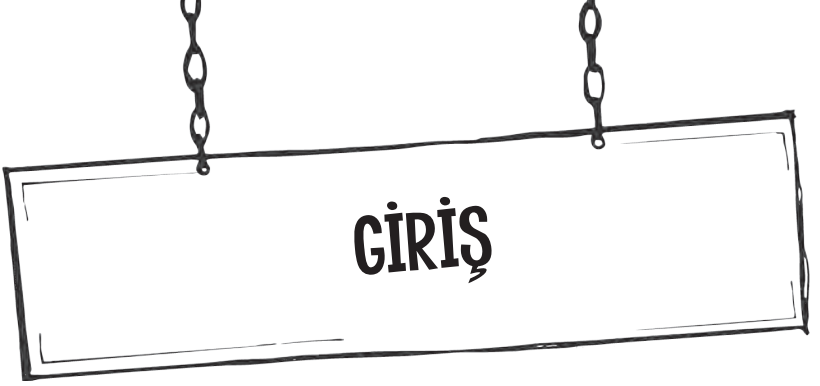
Ver Elini OSMANLI

KISA OSMANLI TARİHİ

METİN ÖZDAMARLAR

Eğlenceli Bilgi

GİRİŞ

Dünya tarihindeki en şaşırtıcı olaylardan biri kimsenin şans vermediği küçük bir beyliğin dev bir imparatorluğu dönüşmesidir. Bu konuda çok sayıda bilimsel çalışmalar yapılmış, kitap yazılmış, belgeseller çekilmiştir.

Dünya tarihindeki en ilginç olaylardan biri varlığını sürdürdüğü üç kıtadaki topraklarda 600 yıldan fazla ayakta kalan bir devletin, birbirinden farklı milletleri (Türk, Arap, Rum, Bulgar v.s.) farklı din ve mezhebe inanan insanları (Müslüman, Hristiyan, Yahudi) farklılıklara rağmen ahenk içinde idare etmesidir.

Dünya tarihindeki en merak uyandıran olaylardan biri vücuttaki sindirim, solunum sistemleri gibi tıkır tıkır işleyen tımar, devşirme sistemlerinin de büyük bir maharetle hayata geçirilmesidir.

Aslında daha da uzatabiliriz ama meraklı okurlarımızı fazla bekletmek istemedik. Bu "şaşırtıcı", "merak uyandırıcı", "hayranlık uyandırıcı" devleti, Osmanlı'yı "açık büfe" olarak okuyabileceğiniz bir eserle karşınızdayız. Elbette, "Eğlenceli Tarih" serisinin kendine özel tarzı ve karikatürleriyle...

Genel kültürünüze ve ders başarınıza "level" atlattıran, arkadaş ortamlarında tarih sohbetlerinde bizi gözde insan yapacak, derste kalkan parmağınızı hiç yere indirmeyecek, üstelik sosyal medyada "story" olarak da paylaşılacak birçok bilgi barındıran eserimizde bakın başka neler var:

Kişiler... **Osmanlının birbirinden yetenekli padişahları var kitabımızda...**

Politika... **Osmanlı Devleti'nin başarıyla uyguladığı ve etkileri günümüzde dahi görülen fetih siyasetleri var kitabımızda...**

Savaşlar... **Osmanlı ordusunun kazandığı parlak zaferler var kitabımızda...**

İyilik… **Osmanlı Devleti'nin içinizi kaplayan çiçeklerinden sizi harekete geçiren ve her canlıyı kapsayan iyilik uygulamaları var kitabımızda…**

Bilim… **Osmanlı bilim insanlarının ilham veren çalışmaları kitabımızda…**

Meslek… **Osmanlı Devleti'nde meslek eğitiminin *yamaklık, çıraklık, kalfalık* ve *ustalık* sıralamasıyla nasıl titizlikle verildiği var kitabımızda…**

Seyahat… **Osmanlı topraklarını değişik zamanlarda ziyaret etmiş seyyahların birbirinden ilginç notları var kitabımızda…**

Sanat… **Hat, çini, ebru, minyatür gibi Osmanlı Devleti'nin kültür, sanat ve estetik anlayışının örneklerini her yerde görebileceğiniz özellikleri var kitabımızda…**

Keşifler… **Büyük bir cesaret örneği göstererek okyanuslara açılan gözü pek kaşifler var kitabımızda…**

Olaylar, olaylar… **Bilimsel bilgi birikimiyle günümüzü etkilemiş coğrafi keşifler, Rönesans, reform, aydınlanma çağı, sanayi inkılabı ve Fransız İhtilali gibi dünyayı dönüştüren olaylar var kitabımızda.**

Değişim… Takvimivekayi, Galatasaray Lisesi, Ziraat Bankası, Şirketihayriye **gibi bazılarının isimlerini duyduğunuz, hayallerinizi süsleyen kurumların açılma ve faaliyet süreçleri var kitabımızda…**

Savaş... **Profesyonel asker olan yeniçerilerin nasıl seçildiği ve ne gibi başarılara imza attığı savaş var kitabımızda...**

Bu kadar mı? Elbette hayır. Bakın başka neler var eserimizde...

Fatih Sultan Mehmet'in hayatı boyunca neden domates ve patates yemediğini

Ünlü polisiye roman yazarı Agatha Christie'nin "Doğu Ekspresinde Cinayet" romanını nerede yazdığını

Dünyanın en kısa sürede kazanılan savaşlarından birinin hangisi olduğunu

Ninja Kaplumbağaları'nın Rönesans Dönemiyle nasıl bir bağlantı içinde olduğunu

Tam 1018 yıldızı keşfeden bilginin kim olduğunu

Dünyanın ilk askerî bandolarından biri olan Mehter'in neden kurulduğunu

Futbol takımlarıyla ünlü Manchester (Mençıstır) kentinin aslında neyiyle ünlü olduğunu öğreneceğiz.

Bu kadar "spoiler" yeter değil mi? Hazır mısınız? O zaman başlıyoruz.

OSMANLI KURULUYOR

Kayıların Hikâyesi Böyle Başladı

Osmanlıların bağlı olduğu boy olan Kayılar, Anadolu'nun kapısını Türklere açan Malazgirt Zaferi'nden sonra birçok Türk boyu ile Anadolu'ya geldi. Önce Ahlat çevresinde bir süre kaldılar. Sonra Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarı Alaaddin Keykubad onlara Ankara Karacadağ yakınlarını yurt olarak verdi. Sonrasında ise onları Bizans sınırında bulunan

Söğüt ve Domaniç'e yerleştirdi. Kayıların başında boy beyi olarak Ertuğrul Gazi vardı.

Anadolu Türk Beylikleri

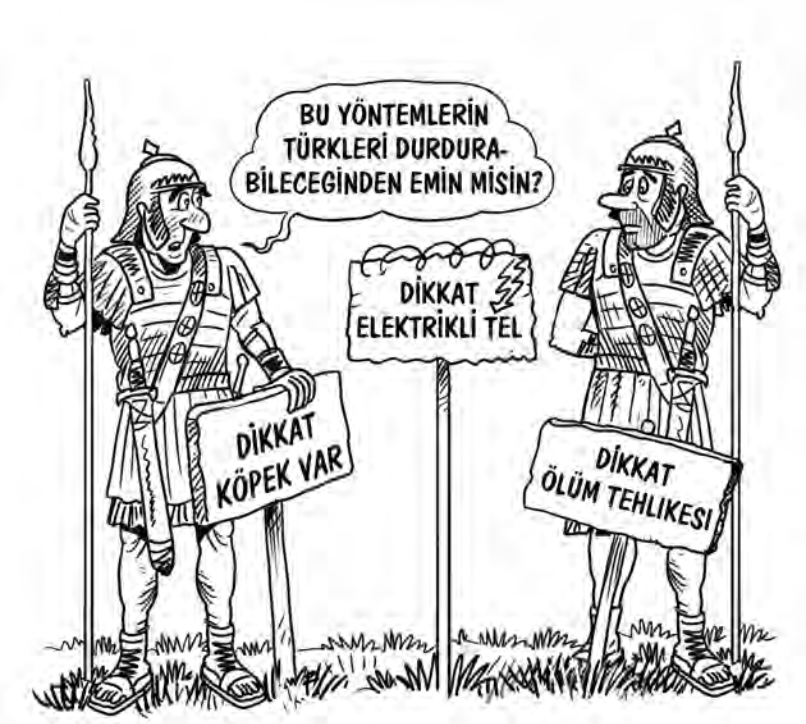
Türkiye Selçuklu Devleti, 1243'de Kösedağ Savaşı'nda Moğollar'a yenildi ve Anadolu'nun büyük bölümü Moğol hâkimiyetine girdi. Böylece Anadolu'da siyasi birlik parçalandı; beylikler dönemi başladı. Bu beylikler, özellikle Anadolu'nun batısında Moğol baskısından uzak Bizans İmparatorluğu sınırında kuruldu. Kısa sürede Bizans'a ait toprakları fetheden bu Türk beylikleri Marmara ve Ege Denizi'ne ulaştılar. Böylece Anadolu'nun tamamına yakını Türk hâkimiyeti altına girdi. Beylikler Anadolu'da düzen ve güvenliği yeniden sağladılar. Bu kitabın konusu o beyliklerden biri olan Kayıların kurduğu *Osmanoğulları...*

Beylikten Siyasi Güce

Verdiğimiz haritada Osmanoğulları Beyliğini bulalım. Küçük bir beylik değil mi? Soru şu: *Bu küçük beylik nasıl oldu da büyük bir siyasi güce dönüşerek üç kıtaya yayılan dev bir imparatorluğa dönüştü?* Cevaplayalım:

- **Eski gücünde olmayan Bizans sınırında kurulması beyliğe önemli bir avantaj sağladı.**
- **Anadolu Türk beylikleri ile iyi ilişkiler kurulması beyliğin onlardan destek almasını sağladı.**
- **Yetenekli, iyi eğitim almış padişahların iş başına geçmesi sınırları kısa sürede genişletti.**
- **İskân (yerleştirme) politikasının başarı ile uygulanması farklı milletleri Osmanlı'ya bağladı.**
- **İstimalet (hoşgörü) politikasının başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi farklı dine ve ırklara ait toplulukları Osmanlı çatısı altında topladı.**
- **Çok iyi savaşan profesyonel bir orduya sahipti.**
- **Dönemin önemli ve güçlü gruplarından biri olan Ahiler de Osmanlı'ya güçlü şekilde destek verdi.**
- **Merkezi otorite güçlü tutuldu.**
- **Balkanlarda güçlü bir devletin bulunmaması Osmanlı'nın işini kolaylaştırdı**

Bunu Bilin Havanız Olsun

Osmanlı Devleti, tarihte kurulan en uzun ömürlü ve üç kıtada varlığını sürdüren tek Türk devletidir.

İşte tüm bunların getirdiği avantajları çok iyi kullanan Osmanlılar Dünya'nın süper gücüne dönüştü. Bu süreçte Osmanlı'ya canı gönülden destek veren âdeta Osmanlı sponsoru olan gruplar vardı. Şimdi onları tanımaya ne dersiniz?

Abdalân-ı Rum (Dervişler)	**Ahiyân-ı Rum (Ahiler)**
Özellikle Rumeli'de askerlerden önce fethedilecek bölgeye gidip şehir ve kasabalara yerleşen dervişler, toplumun bütün kesimleriyle yakın temas kurmuş, insanların gönüllerini kazanmışlardır. Osmanlı varlığının sağlamlaşması konusunda Abdalân-ı Rum'un ciddi gayretleri olmuştur.	Bir esnaf teşkilatı olan Ahiler; beyliği teşkilatlandırma, sosyal hayatı düzenleme ve beylere danışmanlık yapma gibi önemli görevleri üstlenmiştir.
Bâcıyân-ı Rum (Anadolu Kadınları)	**Gaziyân-ı Rum (Gaziler ve Alpler)**
Ahi Evran-ı Veli'nin eşi Fatma Bacı tarafından kurulan bu teşkilat hem sosyal ve ekonomik hayatta hem de vatan savunmasında diğer kadınlarla birlikte yer almıştır.	Anadolu'ya gaza yapmak için gelen Türkmen toplulukları Osmanlı'ya destek vermiştir.

Beylikten Devlete: Osman Bey (1281-1324)

Ertuğrul Gazi'nin ölümüyle oğullarından Osman Bey Kayıların başına geçti (1281). Osmanlı Beyliği'ndeki düzen ve adalet sayesinde pek çok yerden Türkler gelip Osmanlı topraklarına yerleşmeye başladılar. Osmanlı'nın büyümesi ve güçlenmesi Bizans tekfurlarını endişelendirmeye başladı. Dostça olan ilişkiler bozuldu. Bizans tekfurları yaylak ve kışlakları arasında göç eden Türklere saldırmaya, onların mallarına el koymaya başladılar. Osman Bey kendisine bağlı halkı korumak için Bizans tekfurları ile mücadeleye başladı.

1302 yılında yapılan ilk Osmanlı-Bizans savaşı olan Koyunhisar Savaşı'ndan zaferle ayrıldı. Tekfurların elinde bulunan küçük şehir ve kasabalar birer birer beyliğin sınırları içine alındı. Osman Bey topraklarında yaşayan herkese adaletli davrandı. Bizans topraklarını fetheden Osman Bey, Söğüt ve Domaniç'ten ibaret olan topraklarını haritada gördüğünüz sınırlara ulaştırdı.

Bunu Bilin Havanız Olsun

Osmanlı Devleti'ni kuranlar, vatanlarına verdiği önemden dolayı devletlerine resmî isim olarak *Devlet-i Aliyye*'yi (Yüce Devlet) seçmişlerdir.

Osmanlının Kuruluşuyla İlgili Tarihî Yorumlar

Osmanlı Beyliği'ni kuran Kayı Boyu'na dair iki farklı görüş ortaya atılmıştır. Bunlardan ilki; Ertuğrul Gazi'nin babasının Süleyman Şah olduğu yönündeki rivayettir. İkincisi ise babasının Gündüz Alp olduğu yönündeki genel kabul gören görüştür. Aşıkpaşazâde, Neşrî ve Oruç Bey gibi tarihçiler, Ertuğrul Gazi'nin babasının Süleyman Şah olduğunu ve onun Fırat Irmağı'nı geçerken boğulduğunu, Caber Kalesi'ne defnedildiğini belirtmiştir. Bu anlatıyla Osmanlıların kökleri, Anadolu'nun Fatihi Türkiye Selçuklularının kurucusu Kutalmışoğlu Süleyman Şah'a dayandırılmak istenmiştir. Ancak son bilimsel araştırmalar göstermektedir ki Ertuğrul Gazi'nin babası Gündüz Alp'tir. Ahmedî, Enverî, Ruhi Çelebi ve Karamanî Mehmet Paşa gibi kişiler de bunu onaylayan bilgiler sunmuşlardır. Ertuğrul Gazi'nin büyük oğlunun isminin Gündüz olması da bunu desteklemektedir. Yani, Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile ilgili farklı tarihsel yorumlar bulunmaktadır.